

ĐỀ CƯƠNG ÔN TẬP KIỂM TRA GIỮA KỲ I, MÔN GDKT&PL KHỐI 10
NĂM HỌC 2025 – 2026

- **Hình thức kiểm tra:** 70% trắc nghiệm, 30% tự luận
- **Thời gian làm bài:** 45 phút
- **Nội dung kiểm tra:**

CHỦ ĐỀ 1: NỀN KINH TẾ VÀ CÁC CHỦ THỂ CỦA NỀN KINH TẾ
BÀI 2: CÁC CHỦ THỂ CỦA NỀN KINH TẾ

1. Vai trò của các chủ thể khi tham gia trong nền kinh tế

a. Chủ thể sản xuất

Chủ thể sản xuất là cá nhân, hộ gia đình, doanh nghiệp..., trực tiếp tạo ra sản phẩm đáp ứng nhu cầu tiêu dùng của xã hội.

Chủ thể sản xuất sử dụng các yếu tố đầu vào như vốn, sức lao động, tài nguyên thiên nhiên,... để sản xuất, kinh doanh và thu lợi nhuận. Chủ thể sản xuất luôn quan tâm đến việc lựa chọn loại hàng hoá sản xuất, xác định số lượng sản phẩm làm ra và kỹ thuật sản xuất phù hợp để có lợi nhất cho bản thân, thúc đẩy nền kinh tế phát triển.

Ngoài mục tiêu tìm kiếm lợi nhuận, chủ thể sản xuất cần phải tuân thủ pháp luật, có trách nhiệm cung cấp những hàng hoá, không làm tổn hại đối với con người, môi trường và xã hội.

b. Chủ thể tiêu dùng

Chủ thể tiêu dùng là người tiêu thụ các sản phẩm, dịch vụ để thoả mãn nhu cầu của mình.

- Chủ thể tiêu dùng có vai trò quan trọng trong việc định hướng, tạo động lực cho sản xuất phát triển, có trách nhiệm đối với sự phát triển bền vững.

- Chủ thể tiêu dùng cần phải có trách nhiệm đối với sự phát triển bền vững của xã hội: lựa chọn, tiêu dùng hàng hoá có nguồn gốc, xuất xứ rõ ràng; phê phán hành vi trái pháp luật trong hoạt động kinh tế.

c. Chủ thể trung gian

Chủ thể trung gian: gồm những tổ chức, cá nhân giữ vai trò cầu nối giữa người tiêu dùng và người sản xuất trong nền kinh tế. Dưới tác động của phân công lao động xã hội, những chủ thể trung gian xuất hiện trên thị trường thực hiện kết nối các quan hệ mua và bán, sản xuất và tiêu dùng,... giúp nền kinh tế linh hoạt, hiệu quả.

d. Chủ thể Nhà nước

- *Chủ thể Nhà nước:* có vai trò điều tiết và tạo điều kiện thuận lợi cho các ngành kinh tế khác nhau hoạt động sản xuất kinh doanh hiệu quả. Đồng thời, Nhà nước cũng tác động để điều chỉnh và khắc phục những vấn đề nảy sinh trong quá trình phát triển kinh tế – xã hội.

2. Trách nhiệm của công dân với tư cách là một chủ thể kinh tế

Khi tham gia vào nền kinh tế, công dân cần có trách nhiệm:

– Là nhà sản xuất, cung cấp hàng hóa cần phải tuân thủ pháp luật, có trách nhiệm sản xuất, cung cấp những hàng hoá chất lượng, không làm tổn hại đối với con người, với môi trường và xã hội.

– Chủ thể tiêu dùng cần phải có trách nhiệm đối với sự phát triển bền vững của xã hội, lựa chọn, tiêu dùng hàng hoá có nguồn gốc, xuất xứ rõ ràng; phê phán hành vi trái pháp luật trong hoạt động kinh tế.

CHỦ ĐỀ 2: THỊ TRƯỜNG VÀ CƠ CHẾ THỊ TRƯỜNG

BÀI 3: THỊ TRƯỜNG VÀ CHỨC NĂNG CỦA THỊ TRƯỜNG

1. Khái niệm thị trường

- *Thị trường là* lĩnh vực trao đổi, mua bán mà ở đó các chủ thể kinh tế tác động qua lại lẫn nhau để xác định giá cả và số lượng hàng hoá, dịch vụ.

- *Các yếu tố cơ bản của thị trường* là hàng hóa, tiền tệ, giá cả, người mua, người bán. Các quan hệ cơ bản của thị trường là quan hệ hàng hoá – tiền tệ, quan hệ mua – bán, quan hệ cung – cầu.

2. Phân loại thị trường

+ *Căn cứ theo đối tượng hàng hoá, dịch vụ được trao đổi, mua bán:* thị trường hàng hoá (thị trường gạo, thị trường sắt thép...) và thị trường dịch vụ (thị trường chăm sóc sắc đẹp, thị trường chứng khoán,...).

+ *Căn cứ vào vai trò của các yếu tố được trao đổi, mua bán:* thị trường tư liệu tiêu dùng; thị trường tư liệu sản xuất.

+ *Căn cứ vào phạm vi hoạt động:* thị trường trong nước và thị trường thế giới.

+ *Căn cứ vào tính chất và cơ chế vận hành:* thị trường cạnh tranh hoàn hảo, thị trường cạnh tranh không hoàn hảo (độc quyền).

3. Chức năng của thị trường

Thị trường có ba chức năng cơ bản sau đây:

- ***Một là, thừa nhận giá trị của hàng hóa.*** Thị trường thừa nhận công dụng xã hội của hàng hóa và hao phí lao động đã sản xuất ra nó, thông qua việc hàng hóa đó có bán được hay không và bán với giá như thế nào.

- ***Hai là, cung cấp thông tin cho các chủ thể kinh tế.*** Thị trường cung cấp nhiều loại thông tin như giá cả, số lượng, chất lượng hàng hoá, cơ cấu sản phẩm, mẫu mã, điều kiện mua và bán,...

- ***Ba là, kích thích, điều tiết hoặc hạn chế hoạt động sản xuất và tiêu dùng.*** Trên cơ sở các thông tin của thị trường, người sản xuất điều chỉnh hoạt động sản xuất kinh doanh của mình để tăng thu lợi nhuận, người tiêu dùng điều chỉnh việc mua hàng hoá sao cho thu được nhiều lợi ích nhất.

BÀI 4: CƠ CHẾ THỊ TRƯỜNG

1. Khái niệm cơ chế thị trường

- *Cơ chế thị trường* là hệ thống các quan hệ mang tính tự điều chỉnh tuân theo yêu cầu của các quy luật kinh tế như quy luật cạnh tranh, cung - cầu, giá cả,... chi phối hoạt động của các chủ thể kinh tế,

2. Ưu điểm của cơ chế thị trường

- Kích thích hoạt động và tạo động lực sáng tạo cho các chủ thể kinh tế;
- Thúc đẩy các doanh nghiệp cải tiến, phát minh và ứng dụng thành tựu của khoa học công nghệ, đổi mới tổ chức sản xuất và quản lý kinh doanh;
- Phân phối lại các nguồn lực kinh tế một cách tối ưu;
- Phát huy tối đa tiềm năng của mọi chủ thể, vùng miền, thúc đẩy liên kết kinh tế trong nước và hội nhập quốc tế.

3. Nhược điểm cơ chế thị trường

- Có thể dẫn tới suy thoái tài nguyên, ô nhiễm môi trường và các hiện tượng cạnh tranh không lành mạnh.
- Sự vận động của cơ chế thị trường cũng tiềm ẩn nguy cơ khủng hoảng, có thể dẫn đến lạm phát.
- Sự phân hóa giàu – nghèo giữa những người sản xuất kinh doanh.

BÀI 5: GIÁ CẢ THỊ TRƯỜNG VÀ CHỨC NĂNG GIÁ CẢ THỊ TRƯỜNG

1. Khái niệm giá cả thị trường

- *Giá cả thị trường* là giá bán thực tế của hàng hoá, dịch vụ hình thành do các chủ thể kinh tế chi phối và vận động của thị trường quyết định tại một thời điểm, địa điểm nhất định.

2. Chức năng của giá cả thị trường

- + *Cung cấp thông tin*: để các chủ thể kinh tế đưa ra những quyết định mở rộng hay thu hẹp sản xuất, tăng hay giảm tiêu dùng.
- + *Phân bổ nguồn lực*: góp phần điều tiết quy mô sản xuất, cân đối cung - cầu.
- + *Là công cụ để* Nhà nước thực hiện quản lý, kích thích, điều tiết nền kinh tế.

CHỦ ĐỀ 3: NGÂN SÁCH NHÀ NƯỚC VÀ THUẾ

BÀI 6: NGÂN SÁCH NHÀ NƯỚC VÀ THỰC HIỆN PHÁP LUẬT VỀ NGÂN SÁCH NHÀ NƯỚC

1. Khái niệm ngân sách nhà nước

– Theo Điều 4 của Luật Ngân sách nhà nước năm 2015: *Ngân sách nhà nước* là toàn bộ các khoản thu, chi của Nhà nước được dự toán và thực hiện trong một khoảng thời gian nhất định do cơ quan nhà nước có thẩm quyền quyết định để bảo đảm thực hiện các chức năng, nhiệm vụ của Nhà nước.

– Ngân sách nhà nước gồm có:

+ *Ngân sách địa phương*: là các khoản thu ngân sách nhà nước phân cấp cho cấp địa phương hưởng, thu bổ sung từ ngân sách trung ương cho ngân sách địa phương và các khoản chi ngân sách nhà nước thuộc nhiệm vụ chính của cấp địa phương.

+ **Ngân sách trung ương:** là các khoản thu ngân sách nhà nước phân cấp cho cấp trung ương hưởng và các khoản chi ngân sách nhà nước thuộc nhiệm vụ chi của cấp trung ương.

2. Đặc điểm của ngân sách Nhà nước

- Ngân sách nhà nước là một kế hoạch tài chính cần được Quốc hội thông qua trước khi thi hành.

- Ngân sách nhà nước là kế hoạch tài chính của toàn thể quốc gia, được trao cho Chính phủ tổ chức thực hiện nhưng phải đặt dưới sự giám sát trực tiếp của Quốc hội.

- Ngân sách nhà nước được thiết lập và thực thi hoàn toàn vì mục tiêu mưu cầu lợi ích chung cho toàn thể quốc gia.

- Ngân sách nhà nước luôn phản ánh mối tương quan giữa quyền lập pháp và quyền hành pháp trong quá trình xây dựng và thực hiện ngân sách.

- Hoạt động thu, chi của ngân sách nhà nước được thực hiện theo nguyên tắc không hoàn trả trực tiếp.

3. Vai trò của ngân sách nhà nước

+ Tạo lập nguồn vốn lớn, thúc đẩy tăng trưởng kinh tế và huy động nguồn tài chính.

+ Là công cụ để Nhà nước thực hiện việc điều tiết các hoạt động kinh tế và xã hội.

+ Điều tiết thu nhập dân cư, hạn chế sự bất bình đẳng xã hội.

+ Tạo lập quỹ dự trữ quốc gia để phòng chống thiên tai, dịch bệnh.... và một số nhiệm vụ đột xuất, cấp thiết.

+ Là công cụ mở rộng quan hệ đối ngoại, đẩy nhanh quá trình hợp tác và hội nhập quốc tế.

4. Quyền và nghĩa vụ của công dân trong thực hiện pháp luật về ngân sách nhà nước.

- Nghĩa vụ của công dân:

+ Nộp đầy đủ, đúng hạn các khoản thuế, phí, lệ phí và các khoản phải nộp khác vào ngân sách nhà nước theo quy định của pháp luật;

+ Quản lí, sử dụng các khoản vốn và kinh phí được giao đúng mục đích, đúng chế độ, tiết kiệm, hiệu quả và quyết toán với cơ quan tài chính.

+ Chấp hành đúng quy định của pháp luật về kế toán, thống kê và công khai ngân sách;

- Quyền của công dân:

+ Được sử dụng hàng hóa, dịch vụ công và hỗ trợ từ ngân sách nhà nước.

+ Được cung cấp thông tin, tham gia giám sát cộng đồng về tài chính - ngân sách theo quy định của pháp luật.

Tổ phó chuyên môn

Lê Thị Hằng